

DABAS AIZSARDZĪBAS
PĀRVALDE

VIDES
MINISTRIJA

PUBLISKAIS GADA PĀRSKATS 2003

Saturs

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI.....	3
PRIEKŠVārds.....	4
1. DABAS AIZSARDZĪBAS PĀRVALDES JURIDISKAIS STATUSS UN STRUKTŪRA	5
2. IESTĀDES GALVENIE UZDEVUMI UN PRIORITĀTES.....	7
3. IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI UN TO IZVĒRTĒJUMS.....	8
3.1. NATURA 2000 TĪKLA VEIDOŠANAS PROCESS	8
3.2. DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNU UN SUGU AIZSARDZĪBAS PLĀNU IZSTRĀDE UN UZRAUDZĪBA..	12
3.2.1. DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNU UZRAUDZĪBA	12
3.2.2. DABAS AIZSARDZĪBAS PĀRVALDES FINANSĒTIE DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNI UN PRIEKŠIZPĒTES	14
3.2.3. CĪTU ORGANIZĀCIJU FINANSĒTIE DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNI	14
3.2.4. SUGU AIZSARDZĪBAS PLĀNI.....	16
3.2.5. PLĀNU KVALITĀTES UZLABOŠANA	16
3.3. FINANSĒTIE PASĀKUMI, IZSTRĀDĀTIE PROJEKTI.....	17
3.3.1. LĪGUMI.....	17
3.3.2. PROJEKTU PIETEIKUMI.....	19
3.4. DABAS AIZSARDZĪBAS PĀRVALDĒ IZSNIEGTĀS ATĻAUJAS.....	19
3.4.1. <i>CITES</i>	19
3.4.2. ZVEJNICĪBAS LIKUMA IEVIEŠANA	20
3.5. IEGULDĪJUMS VALSTS STRATĒGIJU, PROGRAMMU IZSTRĀDĀŠANĀ.....	20
4. SABIEDRISKO ATTIECĪBU VEIDOŠANA UN SAIKNE AR SABIEDRĪBU	21
4.1. SADARBĪBA AR PAŠVALDĪBĀM.....	21
4.2. SADARBĪBA AR VALSTS INSTITŪCIJĀM UN SABIEDRISKAJĀM ORGANIZĀCIJĀM	22
4.3. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA PAR <i>CITES</i>	23
5. FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS 2003. GADĀ.....	24
6. PERSONĀLA IZGLĪTOŠANA UN KVALIFIKĀCIJAS PAAUGSTINĀŠANA.....	27
6.1. BDNP PROJEKTA ORGANIZĒTĀS IZGLĪTOJOŠĀS PROGRAMMAS UN SEMINĀRI	28
6.2. STARPTAUTISKĀ PIEREDZES APMAIŅA	29
6.2.1. DĀNIJAS PIEMĒRS.....	29
6.2.2. DALĪBA EŠ INSTITŪCIJU ORGANIZĒTAJOS SEMINĀROS	31
6.2.3. DALĪBA STARPTAUTISKOS SEMINĀROS	32
7. PROGNOZES UN PLĀNI 2004. GADAM.....	35

Lietotie saīsinājumi

BDNP – „Bioloģiskās daudzveidības nacionālās programmas ieviešana:
Institūciju attīstība un kvalifikācijas celšana Latvijā”

BVF – Baltijas vides forums

DAD – Dabas aizsardzības departaments

DL – Dabas liegums

DAP - Dabas aizsardzības plāni

DP - Dabas parks

EK – Eiropas Komisija

ES – Eiropas Savienība

IVN – ietekmes uz vidi novērtējums

ĪADT – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

LDF- Latvijas dabas fonds

LOB – Latvijas ornitoloģijas biedrība

LVAF – Latvijas vides aizsardzības fonds

LVA – Latvijas vides aģentūra

MK – Ministru Kabinets

ML - Mikroliegums

MPS - mežu pētīšanas stacija

NVO – nevalstiskās organizācijas

Pārvalde – Dabas aizsardzības pārvalde

RVP – Reģionālā vides pārvalde

VAS LVM – Valsts akciju sabiedrība Latvijas valsts meži

VMD – Valsts meža dienests

VIDM – Vides ministrija

VVI – Vides valsts inspekcija

VĢD – Valsts ģeoloģijas dienests

ZM – Zemkopības ministrija

CITES – Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

Priekšvārds

2003. gads ir Dabas aizsardzības pārvaldes pirmais pilnais darba gads. Tas bija īpaši nozīmīgs ar gatavošanos iestāties ES, proti, iesniegšanai Eiropas Komisijā vajadzēja sagatavot ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*) sarakstu. Lai to realizētu Dabas aizsardzības pārvalde organizēja tikšanās ar zemju īpašniekiem, pašvaldībām un apsaimniekotājiem un informēja gan par dabas vērtībām, kas atrastas katrā jaunveidojamā aizsargājamā teritorijā, gan par gaidāmiem ierobežojumiem saimnieciskajai darbībai un iespējām teritoriju attīstībai nākotnē, kā arī gatavoja kartogrāfisko materiālu.

Pirmais gads iezīmējās arī ar intensīvu darbu dabas aizsardzības plānu izstrādes jomā, jo to izstrādes apjomi ir palielināti sešas reizes. Tika daudz strādāts pie plānu kvalitātes paaugstināšanas un jaunu izstrādātāju apmācības, rīkojot regulāras sanāksmes un seminārus.

Uzsākot sadarbību ar *LIFE Nature* projektu gatavotājiem un nodrošinot līdzfinansējumu dažādu aktivitāšu veikšanai, tika piesaistīti papildus ES naudas līdzekļi īpaši aizsargājamām dabas teritorijām Latvijā. Savukārt sadarbojoties ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijām, esam gatavojuši kopīgus projektus sabiedrības izglītošanas jomā un veiksmīgi startējuši kopīgā stendā izstādē Balttour 2003.

Paralēli minētajām aktivitātēm visā Latvijas teritorijā dažādās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās tika veidoti infrastruktūras objekti, atjaunoti biotopi un nodrošināti sugām labvēlīgi dzīves apstākļi, veicot taku veidošanu un uzturēšanu, pļavu atjaunošanu un pļaušanu, informācijas zīmju izgatavošanu un uzstādīšanu un citus līdzīga rakstura darbus.

Pirmais pilnais darba gads precīzāk iezīmēja Dabas aizsardzības pārvaldes vietu un lomu dabas aizsardzības sistēmā Latvijā un tālākos darbības virzienus.

Rolands Auziņš

Dabas aizsardzības pārvaldes direktors

1. Dabas aizsardzības pārvaldes juridiskais statuss un struktūra

Dabas aizsardzības pārvalde ir Vides ministrijas pakļautībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas savas kompetences ietvaros īsteno ar dabas aizsardzību saistīto normatīvo aktu izpildi un nodrošina vienotas dabas aizsardzības un dabas resursu izmantošanas politikas realizēšanu.

Dabas aizsardzības pārvalde ir izveidota ar mērķi, lai nodrošinātu Latvijas dabas vērtību saglabāšanu, veicinātu sugu un biotopu aizsardzību, izveidotu optimālu aizsargājamo dabas teritoriju tīklu, kā arī realizētu Vašingtonas konvencijas uzraudzības institūcijas funkcijas.

Dabas aizsardzības pārvaldē ir izveidotas divas daļas – Informācijas un atļauju daļa, un Sugu un biotopu daļa.

Dabas aizsardzības pārvaldes struktūru skatīt attēlā Nr. 1.1.

Informācijas un atļauju daļa (IAD) izskata un sagatavo atļaujas Vašingtonas konvencijas aizsargājamo dzīvnieku un augu ievēšanai un izvešanai no valsts, izsniedz nemedījamo sugu indivīdu iegūšanas atļaujas Latvijā. IAD nodrošina arī kartogrāfiskā materiāla un cita informatīvā materiāla par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām pieejamību sabiedrībai.

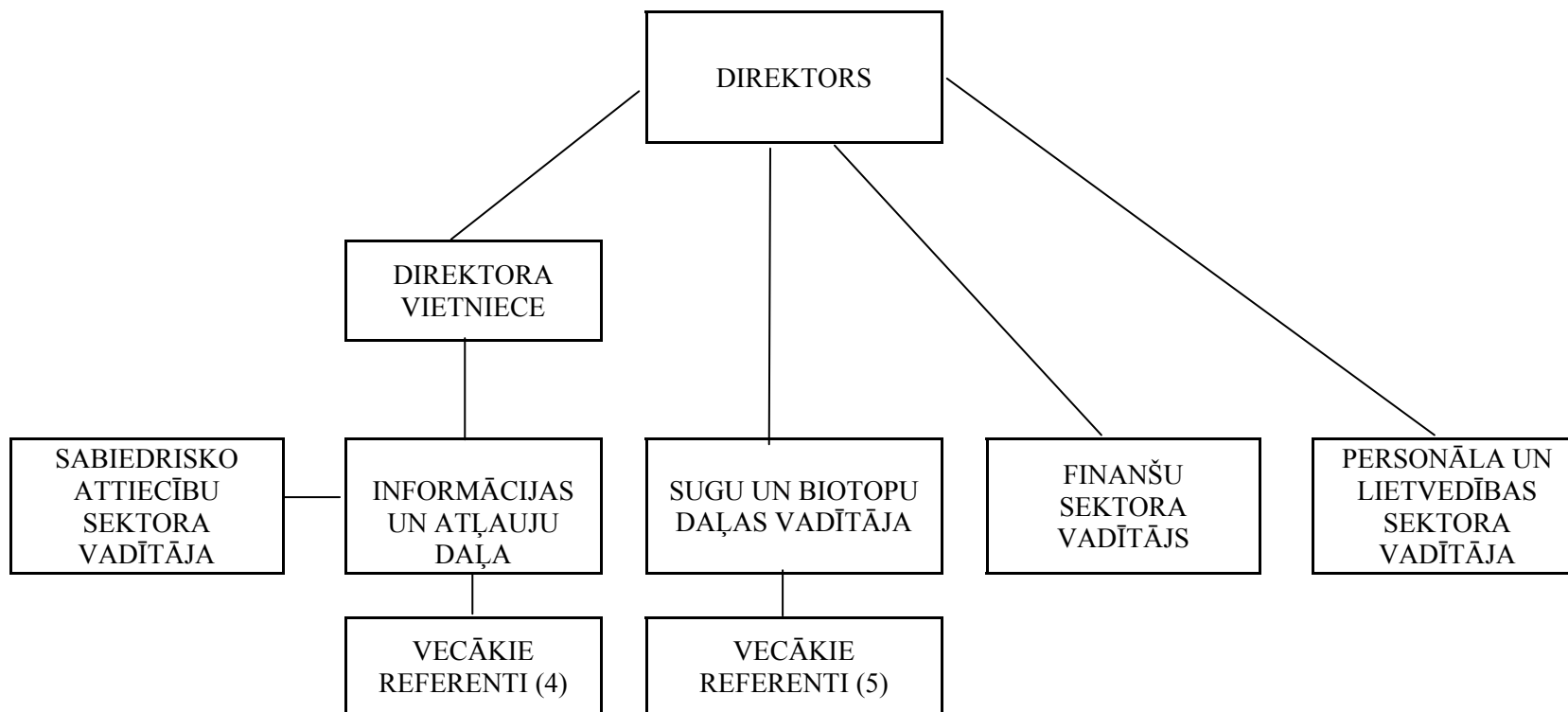
Sākot ar 2003. gadu, IAD izsniedz atļaujas nemedījamo dzīvnieku turēšanai iežogotās platībās, kuri izmantojami dzīvnieku izcelsmes produktu ieguvei vai sugas selekcijai, izsniedz atļaujas zvejai zinātniskās pētniecības un sevišķos nolūkos.

Sabiedrisko attiecību sektors atbildīgs par sabiedrības informēšanu, dabas apziņas veidošanu, Pārvaldes tēla popularizēšanu.

Sugu un biotopu daļa organizē īpaši aizsargājamo sugu aizsardzības plānu un dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu un uzraudzību, un sabiedrības iesaistīšanu šajā procesā, izskata mikroliegumu pieteikumus, kuri ierosināti ārpus meža zemēm; uzrauga apsaimniekošanas pasākumu, kas finansēti no Dabas aizsardzības pārvaldes, realizāciju īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Attēls 1.1.

Dabas aizsardzības pārvaldes struktūra

2. Iestādes galvenie uzdevumi un prioritātes

Dabas aizsardzības pārvaldes galvenie uzdevumi ir organizēt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu, kā arī sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādi, veicināt to ieviešanu, savas kompetences ietvaros piedalīties jaunu ĪADT veidošanā, kā arī veikt Vašingtonas konvencijas par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*) uzraudzību.

2003. gads Dabas aizsardzības pārvaldei bija pirmais pilnais budžeta un kalendārais gads. Pārvalde, nosakot prioritāros uzdevumus, ņēma vērā **Vides ministrijas rīcības plānu 2003. gadam**, kur kā viena no prioritātēm bija izvirzīta „Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju „*Natura 2000*” tīkla izveidošana.

Pamatojoties uz Vides Ministra rīkojumu Nr.108 (04.04.2003), 2003. gadā viens no Pārvaldes nozīmīgākajiem uzdevumiem bija dalība Eiropas aizsargājamo dabas teritoriju tīkla veidošanas (*Natura 2000*) procesā, kurā tika iesaistīta lielākā daļa Pārvaldes cilvēkresursu, nodrošinot sabiedrības informēšanas, robežu saskaņošanas procesu un kartogrāfiskā materiāla sagatavošanu.

Dabas aizsardzības pārvaldei, atšķirībā no iepriekšējā gada, stipri pieauga darba apjoms Dabas aizsardzības plānu uzraudzības jomā, nodrošinot plašu sabiedrības iesaistīšanu šajā procesā, veidojot plānu izstrādes uzraudzības grupas.

Realizējot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu, kas ir viens no Pārvaldes darbības svarīgiem uzdevumiem, kā prioritāte tika izvirzīta pļavu biotopu apsaimniekošana, informācijas zīmju uzstādīšana un cilvēku plūsmas organizēšana ĪADT.

ES likumdošanas normu piemērošana praktiskā darbā, kvalifikācijas paaugstināšana un ciešāka sadarbība ar EK un citām *CITES* uzraudzības institūcijām Pasaulē bija galvenie Pārvaldes uzdevumi, veicot *CITES* konvencijas uzraudzības funkciju Latvijā.

2003. gadā tika pieņemti grozījumi „Zvejniecības likumā”, kas Dabas aizsardzības pārvaldei noteica izsniegt licences zivju zvejai zinātniskās pētniecības un sevišķos nolūkos, kā arī izsniegt zvejas reģistrācijas žurnālus. 2003. gadā tika pieņemti arī jauni noteikumi „Dzīvnieku izcelsmes produktu ieguvei vai sugu selekcijai izmantojamo savvaļas dzīvnieku turēšanas kārtība iežogotās platībās”, kur Dabas aizsardzības pārvaldei deleģēta funkcija izsniegt atļaujas nemedījamo sugu dzīvnieku turēšanai iežogotās platībās, kas bija papildus funkcija tām, ko Pārvalde jau veica kā *CITES* uzraudzības institūcija.

3. Iestādes darbības rezultāti un to izvērtējums

2003. gadā, kā jau iepriekš minēts, Dabas aizsardzības pārvaldei bija sekojošas prioritātes:

1. *Natura 2000** tīkla veidošanas process;
2. Dabas aizsardzības plānu izstrādāšana un uzraudzība;
3. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas pasākumu realizācija, esošā finansējuma ietvaros;
4. *CITES* uzraudzības funkcijas veikšana.

3.1. *Natura 2000* tīkla veidošanas process

Dabas aizsardzības pārvalde 2003. gada sākumā tika iesaistīta informatīvajā kampaņā par *Natura 2000* teritoriju izveidošanu Latvijā, ko organizēja VIDM Dabas aizsardzības departaments ar Reģionālajām vides pārvaldēm. Tā bija dalība semināros Ventspilī, Liepājā, Jelgavā, Daugavpilī, Rēzeknē, Madonā, Rīgā un citur, kas tika organizēti, lai pašvaldības un VAS „Latvijas valsts mežus” informētu par jaunajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, esošo ĪADT robežu izmaiņām, kā arī saistībām, kas Latvijai jāuzņemas, iestājoties Eiropas Savienībā.

Semināros atklājās, ka informācija par jaunām īpaši aizsargājamām teritorijām nav pietiekama, ir dažāda rakstura neskaidrības un neprecizitātes, pat nopietnas kļūdas jaunu teritoriju robežu noteikšanā, un ir nepieciešama detaļa katras konkrētas teritorijas robežu saskaņošana uz vietām, tiekoties ar vietējām pašvaldībām un zemju īpašniekiem.

Lai nodrošinātu potenciālo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju robežu precizēšanu, saskaņošanu un kartogrāfiskā materiāla sagatavošanu, ar Vides ministra rīkojumu Nr. 108 (04.04.2003.) Dabas aizsardzības pārvaldei tika uzticēts veikt šo uzdevumu.

Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki aprīlī uzsāka jauno ĪADT vai robežu izmaiņu saskaņošanas procedūru par teritorijām (sākotnējais saraksts ietvēra 51 jaunas un 21 robežu izmaiņu teritorijas), kuras eksperti bija ierosinājuši 2002. gadā kā potenciālas *Natura 2000* teritorijas.

Teritoriju robežu iezīmēšana un shēmu sagatavošana ietvēra vairākus etapus:

- Valsts zemes dienestam (VZD) tika pieprasītas un saņemtas ortofoto kartes M 1:10 000, kas noklāja visu Latviju.
- Veikts pieprasījums VZD izsniegt kadastra datus potenciālajām *Natura 2000* teritorijām, pirms tam sagatavojot attiecīgo lauku un nosūtot to elektroniski VZD.
- No VZD saņemtie dati DGN formātā konvertēti par *.shp failiem un izveidoti atsevišķi slāņi zemes īpašnieku robežām un kadastra numuriem. Vairāk nekā 200 kadastra grupas tika

* ES dalībvalstīs kopš 1979. gada veidoja kopīgu Putnu aizsardzības teritoriju, bet kopš 1992. gada - kopīgu Biotopu teritoriju tīklu, kuru bija jāizveido līdz 2000. gadam, tāpēc to nosauca par *Natura 2000*. Jaunajām kandidātvalstīm Eiropas Komisija atteicās dot pārejas laiku. EK noteica, ka visām kandidātvalstīm, ar iestāšanās brīdi ES, jābūt izveidotam *Natura 2000* tīklam. Latvijā šo saistību izpildei tika izvērtētas visas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT) un ieteiktas jaunas ĪADT, kuras kopā veidotu *Natura 2000* tīklu Latvijā.

apvienotas un regulāri papildinātas (ekspertiem un zemes īpašniekiem mainot teritoriju robežas).

- Lai sagatavotu *Natura 2000* teritoriju robežas valsts meža zemēs, tika pieprasītas Valsts meža dienesta mežaudžu plānu digitālās kartes (saņemtas 28 teritorijām). Pārējām teritorijām VAS „Latvijas valsts meži” drukātās kartes tika skenētas, piesaistot koordinātu sistēmai un ievēlot robežas.
- Potenciālajām *Natura 2000* teritorijām tika sagatavotas kartes mērogā 1:10 000 uz ortofoto, un šis karšu materiāls gan digitālā veidā, gan pa pastu tika izsūtīts visām Reģionālajām vides pārvaldēm.

Sākotnēji minētās 72 teritorijas tika mainītas, papildinātas ar jauniem ekspertu priekšlikumiem, sevišķi pēc teritoriju inventarizācijas 2003. gadā (līdz 105 jaunām *Natura 2000* teritorijām), kas, savukārt, noteica aizvien jaunus pieprasījumus VZD kadastra kartēm.

Jūlijā – decembrī robežas tika saskaņotas ar aptuveni 100 pagastiem. Daļa pašvaldību saskaņošanas procesā neizteica vēlmi organizēt sanāksmes, pieņēma lēmumus deputātu padomes sēdēs, pieaicinot RVP vai Pārvaldes pārstāvi. Pārsvārā tās bija teritorijas, kur netika skartas zemes īpašnieku saimnieciskās darbības intereses: teritoriju apsaimniekoja VAS LVM, teritorijas bija nelielas, vai arī tā bija pašu iniciatīva ierosināt ĪADT.

Attēls 3.1. Informatīvā sanāksme Asūnes pagastā par dabas lieguma Asūnes ezeri izveidošanu.

Lielākā daļa pašvaldību lēmuma pieņemšanu balstīja uz zemes īpašnieku nostāju, uzklausot viņu viedokli Dabas aizsardzības pārvaldes, Reģionālo vides pārvalžu un pagastu rīkotajās sanāksmēs, kurās piedalījās arī Valsts meža dienesta darbinieki un citi interesenti.

Attēls 3.2. *Informatīvā sanāksme Ērgļos par dabas parka Ogres ieleja izveidošanu.*

Visos pagastos, tiekoties ar iedzīvotājiem, tika izdalītas karšu izdrukas ar plānoto īpaši aizsargājamo dabas teritoriju robežām un kadastriem. Sanāksmēs tika izskaidrots ĪADT dibināšanas process, *Natura 2000* tīkla veidošanas nozīmīgums, Latvijas saistības dabas aizsardzības jomā, iestājoties ES.

Apmēram 70 reizes Dabas aizsardzības pārvalde izbraukusi, lai tiktos ar pašvaldību pārstāvjiem un zemes īpašniekiem visos Latvijas reģionos un rajonos.

Attēls 3.3. Tikšanās ar Ogres rajona pašvaldību vadītājiem un Vidusdaugavas mežsaimniecības speciālistiem par dabas parka Ogres ieleja izveidošanu.

Atsevišķi robežas tika precizētas ar MPS Kalsnava un Rīgas mežu aģentūru, VAS „Latvijas valsts meži” astoņu reģionālo struktūru pārstāvjiem, parakstot saskaņošanas protokolus.

No LDF, LOB un citu ekspertu ieteiktajām 106 jaunām teritorijām, pagastu pašvaldības neatbalstīja sekojošu teritoriju izveidošanu:

dabas liegumu Iecavas paliene, Apgulde, Amatas sils un Vecdaugava. Eksperti atsauca dabas liegumu Vecdaugava un Iecavas paliene veidošanu.

Augustā **Saeimas kancelejai** tika piedāvāts jauno īpaši aizsargājamo dabas teritoriju robežas aprakstīt digitālā veidā, ar koordinātēm un kā pamatu izmantot, nevis ortofoto, bet satelītu (topogrāfiskās) kartes. Tika panākta vienošanās par robežu lūzumpunktu koordinātu izmantošanu robežu aprakstos, un Dabas aizsardzības pārvalde uzsāka shēmu gatavošanu.

Dabas aizsardzības pārvaldē 2003. gadā tika izveidota Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju robežu datu bāze, kas tika papildināta ar jaunajām teritorijām mērogā 1: 10000; tika precizētas 105 teritoriju robežas un sagatavotas 105 shēmas uz topogrāfisko karšu pamata (M 1: 10000), iesniegšanai MK normatīvo aktu grozījumiem.

3.2. Dabas aizsardzības plānu un sugu aizsardzības plānu izstrāde un uzraudzība

Dabas aizsardzības pārvalde 2003. gadā finansēja 9 dabas aizsardzības plānu izstrādi, 3 īpaši aizsargājamo dabas teritoriju priekšizpēti, un kopumā uzraudzīja 27 dabas aizsardzības plānu tapšanu, ko pasūtīja citas institūcijas, kā VAS „Latvijas valsts meži”, Jūrmalas dome, Rīgas pilsētas pašvaldības uzņēmums „Rīgas mežu aģentūra”, u.c.

Tika apzināti līdz tam izstrādātie dabas aizsardzības plāni, apkopoti visi apstiprinātie plāni, apkopota lielākā daļa uzsākto plānu un tika izveidota karte par ĪADT kurām ir/nav DA plāni, kad tie jāatjauno un kurām teritorijām uzsākta izstrāde. Ar Daugavpils RVP palīdzību izvērtēta plānu ieviešana dabas parkā „Daugavas loki”.

Pēc Pārvaldes pasūtījuma, Latvijas vides aģentūrā izstrādāta un saņemta datu bāze par vērtībām un apdraudējumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un potenciālajās *Natura 2000* vietās.

3.2.1. Dabas aizsardzības plānu uzraudzība

Lielāko Pārvaldes cilvēkresursu darbu, bez *Natura 2000* tīkla veidošanas, aizņēma uzraudzība par izstrādājamo dabas aizsardzības plānu procesu saskaņā ar 04.07.2002. VARAM rīkojumu Nr. 120 „Ieteikumi īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai”.

Pārvaldes darbinieki piedalījās 27 dabas aizsardzības plānu izstrādes uzraudzībā, kas nozīmē izbraukumus uz tām vietām, kurās tiek izstrādāti dabas aizsardzības plāni: tās bija 24 informatīvās sanāksmes, 57 uzraudzības grupu sēdes un 9 publiskās apspriešanas.

Uzraudzības grupu sanāksmes galvenokārt notika pagastu pašvaldību padomēs, piedaloties uzraudzības grupu locekļiem, bet informatīvajās sanāksmēs ir iespēja piedalīties ikvienam interesentam. Informatīvās un publiskās sanāksmes tika rīkotas pagasta pašvaldību zālēs, skolās u.c., kur ir iespēja sanākt liela skaita interesentu. Par informatīvo un publisko sanāksmju organizēšanu savlaicīgi tika informēti vietējie iedzīvotāji (ieliekot vietējos laikrakstos informāciju par sanāksmes norises laiku un vietu, kā arī izziņojot informāciju vietējā pašvaldībā, skolās, pie veikaliem). Ja apspriežamajai teritorijai privāto zemju īpašnieki bija mazāk kā pieci, tad informatīvā un publiskā apspriešana netika organizēta, bet privāto zemju īpašnieki tika uzaicināti piedalīties uzraudzības grupas darbā.

Attēls 3.4. *Kornetu - Peļļu dabas lieguma dabas aizsardzības plāna uzraudzības grupas sanāksme.*

Šādām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām 2003. gadā tika izstrādāti dabas aizsardzības plāni (pie atsevišķām teritorijām darbs turpinās arī 2004. gadā):

Kurzemē - Užavai, Kaļķupes ielejai, Bernātiem, Papei;
Zemgalē - Tērvetei, Zebrus un Svētes ezeriem, Milzkalnei, Silenei;
Latgalē - Rāznai, Čortoka ezeram un Gruzdovas mežiem;
Vidzemē - Randu pļavām, Vidzemes akmeņainai jūrmalai, Salacas ielejas diviem posmiem (Rozēni – Mērniki un Staicele – Rozēni), Kornetiem – Peļļiem, Dēliņkalnam, Mežmuižas avotiem, Maziem Kangariem, Ogres Ziliem kalniem, Ragakāpai, Garkalnes mežiem, Lielā Baltezera salām, Jaunciemam, Vecdaugavai, Daugavgrīvai un Vakarbuļļiem.

Jāatzīmē, ka pirms katras sanāksmes izstrādātājs uzraudzību grupu locekļiem izsūtīja materiālus rediģēšanai, kurus pēc tam kopīgi apsprieda sanāksmēs. Izvērtējot 2003. gada pieredzi dabas aizsardzības plānu izstrādē, jāatzīst, ka no vietējo iedzīvotāju puses bija ļoti liela interese par plānu izstrādes procesu un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām kopumā.

3.2.2. Dabas aizsardzības pārvaldes finansētie dabas aizsardzības plāni un priekšizpētes

2003. gadā no Dabas aizsardzības pārvaldes budžeta tika finansēta šādu dabas aizsardzības plānu izstrāde un teritorijas zinātniskā priekšizpēte.

1. DL Korneti – Peļļi, Alūksnes rajons, Veclaicenes pagasts, Apes lauku teritorija. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Veclaicenes pagasta padomes ēkā, turpat notikusi informatīvā un publiskā apspriešana.
2. DL Dēliņkalns, Alūksnes rajons, Ziemeļu pagasts, Jaunlaicenes pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Ziemeļu pagasta padomes ēkā.
3. DL „Gruzdovas meži”, Balvu rajons, Susāju pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Susāju pagasta padomes ēkā.
4. DL „Garkalnes meži”, Rīgas rajons, Garkalnes pagasts, Vangažu pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Garkalnē. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
5. DL „Mežmuižas avoti”, Rīgas rajons, Allažu pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Allažu pagasta padomes ēkā, turpat notikusi informatīvā un publiskā apspriešana.
6. DL „Lielā Baltezera salas”, Rīgas rajons, Ādažu pagasts, Garkalnes pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Vides ministrijā, Rīgā, Peldu ielā 25.
7. DL „Mazie Kangari”, Rīgas rajons, Allažu pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Allažu pagasta padomes ēkā, turpat notikusi informatīvā un publiskā apspriešana.
8. DL „Kaļķupes ieleja”, Talsu rajons, Dundagas pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Dundagas pagasta padomes ēkā.
9. DL „Milzkalne”, Tukuma rajons, Smārdes pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Smārdes pagasta padomes ēkā.
10. Priekšizpēte DP „Daugavas ieleja”, Aizkraukles raj., Aizkraukles, Skrīveru un Sērenes pagasti. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
11. Priekšizpēte DP „Pinku ezers”, Kuldīgas rajons, Ēdoles pagasts. Darbs turpinās arī 2004. gadā.

3.2.3. Citu organizāciju finansētie dabas aizsardzības plāni

Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki piedalījās arī citu organizāciju finansēto dabas aizsardzības plānu (DAP) uzraudzībā:

1. DL „Zebrus un Svētes ezers”, Dobeles rajons, Zebrenes pagasts, Bikstu pagasts.
2. DP „Tērvete”, Dobeles rajons, Jelgavas rajons, Zaļenieku pagasts, Tērvetes pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Jelgavā, LLU Meža fakultātē. Darbs turpinās arī 2004. gadā.

3. DP „Rāzna”, Rēzeknes rajons, Mākoņkalna, Čornajas un Lūznavas pagasti, Krāslavas rajons, Andzeļu un Ezernieku un Andrupenes pagasti, Ludzas rajona Runēdnu pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Daugavpils Universitātē.
4. Priekšizpēte DP „Driksnas sils”, Madonas rajons Ļaudonas pagasts. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
5. DP „Ogres zilie kalni”, Rīgas rajons, Ogres novads, Ikšķiles pilsēta ar lauku teritoriju. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas „Rīgas mežu aģentūras telpās”, Rīgā, A.Briāna ielā 7.
6. DL „Čertoka ezers”, Krāslavas rajons, Šķeltovas pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Daugavpils Universitātē.
7. DP „Salacas ieleja Rozēni– Mēnieki”, Limbažu rajons, Salacgrīvas pilsēta, Ainažu lauku teritorija, Salacas pagasts, Staiceles lauku teritorija. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas viesu namā „Rozēni”. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
8. DP „Salacas ieleja Staicele – Rozēni”, Valmieras rajons, Ramatas pagasts, Skaiņkalnes pagasts, Mazsalacas lauku teritorija. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas viesu namā „Rozēni”. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
9. DP „Ragakāpa”, Rīgas rajons, Jūrmala. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Jūrmalas pilsētas domē, turpat notikusi informatīvā un publiskā apspriešana.
10. DP „Bernāti”, Liepājas rajons, Nīcas pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Nīcas pagasta padomē. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
11. DP „Pape”, Liepājas rajons, Nīcas pagasts, Rucavas pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Nīcas pagasta padomē. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
12. DP „Silene”, Daugavpils rajons, Demenes pagasts, Skrundalienas pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Daugavpils Universitātē. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
13. DP „Gaiziņkalns”, Madonas rajons, Vestienas pagasts, Aronas pagasts, Bērzaunes pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas viesu namā „Gaiziņš”, turpat notikusi informatīvā un publiskā apspriešana.
14. DL „Vidzemes akmeņainā jūrmala”, Limbažu rajons, Salacgrīvas lauku teritorija, Liepupes pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Salacgrīvas domē. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
15. DL „Užava”, Ventspils rajons, Užavas pagasts. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas Užavas pagasta padomē. Darbs turpinās arī 2004. gadā.
16. DL „Daugavgrīva”, Rīgas pilsēta, Kurzemes rajons. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas izstrādātāja SIA „*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*” birojā, Rīgā, Skolas ielā 5. Darbs turpinās arī 2004. gadā.

17. DL „Vakarbuļļi”, Rīgas pilsētā, Kurzemes rajons. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas izstrādātāja SIA „*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*” birojā, Rīgā, Skolas ielā 5. Darbs turpinās arī 2004. gadā.

18. DL „Jaunciems”, Rīgas pilsētā, Ziemeļu rajons. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas izstrādātāja SIA „*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*” birojā, Rīgā, Skolas ielā 5. Darbs turpinās arī 2004. gadā.

19. DL „Vecdaugava”, Rīgas pilsētā, Ziemeļu rajons. Uzraudzības grupu sanāksmes notikušas izstrādātāja SIA „*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*” birojā, Rīgā, Skolas ielā 5. Darbs turpinās arī 2004. gadā.

3.2.4. Sugu aizsardzības plāni

Pārskata gada laikā tika apzināti esošie sugu aizsardzības plāni un pārņemti no Vides ministrijas Dabas aizsardzības departamenta visi izstrādātie sugu un biotopu aizsardzības plāni.

Tika apkopota informācija un analizēta sugu aizsardzības plānu kvalitāte, izvērtēšanu veicot kopīgi ar DAD, kura rezultātā tika izstrādāts Vides ministrijas rīkojums par sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādāšanas kārtību - VIDM rīkojums Nr.166 (04.07.2003.).

Dabas aizsardzības pārvalde izstrādāja ieteikumus sugu un biotopu aizsardzības plānu titullapu paraugiem, plānu struktūrai un ieteikumiem nodaļu saturam (05.08.2003. Dabas aizsardzības pārvaldes rīkojums Nr. 44).

Pārskata gadā tika izstrādāti 2 sugu aizsardzības plāni, izpildot Dabas aizsardzības pārvaldei noteiktos rezultatīvos rādītājus. Sugas aizsardzības plāni tika izstrādāti brūnajam lācim *Ursus arctos* (autors Jānis Ozoliņš) un rubenim *Tetrao tetrix* (autori: E.Račinskis, A.Kalvāns, V.Liepa un H.Hofmanis).

3.2.5. Plānu kvalitātes uzlabošana

Lai celtu dabas aizsardzības plānu kvalitāti un lai paaugstinātu rakstītāju, uzraudzītāju un plānu realizētāju kvalifikāciju, kā arī lai iesaistītu dabas aizsardzības plānu sagatavošanā plašāku auditoriju, Dabas aizsardzības pārvalde 2003. gadā organizēja apmācību kursus, kur būtu iespēja piedalīties visiem interesentiem no dažādiem Latvijas reģioniem.

Tā kā interese izrādījās liela, tad viens seminārs tika rīkots dabas aizsardzības plānu izstrādātājiem (23. aprīlī), bet Reģionālo vides pārvalžu, Valsts meža dienesta, VAS „Latvijas valsts meži” un pašvaldību pārstāvjiem 16. - 17. jūnijā Kurzemē, kurā piedalījās 53 dalībnieki un 18. - 19. jūnijā Vidzemē, kurā piedalījās 51 dalībnieks.

Lai nodrošinātu vienotu kartogrāfiskā materiāla pamatu dabas aizsardzības plāniem, Pārvalde, balstoties uz līgumu ar Valsts zemes dienestu, 6 ĪADT izsniedza digitālās ortofotokartes un kadastra robežas.

3.3. Finansētie pasākumi, izstrādātie projekti

3.3.1. Līgumi

Dabas aizsardzības pārvalde 2003. gadā atbalstīja dažāda veida ĪADT apsaimniekošanas pasākumus, kopsummā par **20 892 Ls**. Tika noslēgti 4 līgumi par apsaimniekošanas plānu sagatavošanu un 18 līgumi par apsaimniekošanas pasākumu veikšanu 15 īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, finansējot biotopu atjaunošanu, apsaimniekošanu, tūrisma mazās infrastruktūras attīstību (dabas taku atjaunošana, informatīvo stendu izvietošana, u.c.), kā arī informatīvo materiālu izdošanu, ar mērķi veikt sabiedrības izglītošanu un veidot saudzīgu attieksmi pret vidi. Darbus izpildīja attiecīgo pašvaldību, tūrisma informācijas centru darbinieki, zemes īpašnieki, Latvijas dabas fonds, SIA "ELLE" un dabas parka "Daugavas loki" administrācija.

Attēls 3.5. Dabas taka Ellītes purva dabas liegumā.

Tika realizēti līgumi par apsaimniekošanas pasākumu veikšanu šādām teritorijām: DL „Ellītes purvs”, DL „Liepājas ezers”, DP „Cirīša ezers”, DL „Vērenes gobu un vīksnu audze”, DP „Daugavas loki” (daļa), DL „Sedas purvs”, DP „Gaiziņkalns”, DP „Daugavas ieleja”, DL „Niedrāju-Pilkas purvs”, DL „Pelečāres purvs”, DP „Salacas ieleja” DP „Talsu pauguraine”, DL „Bernāti”, DP „Engures ezers”, DL „Gudenieki” un apsaimniekošanas plāna sagatavošanu DL „Kaļķupes ieleja”, potenciālai *Natura 2000* teritorijai „Dvietes paliene” un „Mugurves pļavas”, DP „Daugavas loki” (daļa). Apkopojumu par līgumiem skatīt tabulā 3.1.

Tabula 3.1.

Apsaimniekošanas pasākumu finansējums 2003. gadā

Nr.	Izpildītājs	Teritorija	Veiktie pasākumi
1.	Daudzeses pagasta padome	Dabas liegums „Ellītes purvs”	Sēravota apsaimniekošana - objekta pieejas izveidošana, takas (0.31 km) pamatnes un minerālu segumu izveidošana, krūmu ciršana gar takas malām. Piebraukšanas laukuma izveidošana: stāvlaukuma un takas posma līdz tiltiņam ierobežošana ar laukakmeņiem.
2.	Engures ezera dabas parka fonds	Dabas parks „Engures ezers”	Niedru pļaušana 70 ha un noganīšana 60 ha platībā. 135 informācijas zīmju uzstādīšana. Organizēta dabas takas izveidošana. Nodrošināta DP teritorijas kontrole.
3.	Grobiņas pagasta padome	Dabas liegums „Liepājas ezers”	Vītiņu pļavu (kopējā platība 120 ha) noganīšana.
4.	DP „Daugavas loki” administrācija	Dabas parks „Daugavas loki”	Kāpņu atjaunošana Dinaburgas pilskalnā (0,12 km), norādes zīmes (100x20 cm) uz Vecračinas pilskalnu izgatavošana un uzstādīšana (Vecračinas pagastā).
5.	Individuālā darba veicējs G. Kalniņš	Dabas liegums „Gudenieki”	Dabas aizsardzības plāna prioritāro pasākumu realizēšana – informācijas stenda shēmas (1x1 m) un 4 norāžu zīmju izgatavošana, nožogojuma izveidošana, kadiķu audžu atfīrīšana no krūmiem. Dabas takas (2 km) labiekārtošana (koka laipu veidošana, u.c.).
6.	SIA „Bākūzis”	Dabas parks „Gaiziņkalns”	Pļavu biotopu kopšana - pļaušana ar rokām un siena izvākšana, krūmu izciršana 6,62 ha platībā.
7.	SIA „Dūkurs”	Dabas liegums „Sedas purvs”	Divu putnu novērošanas torņu uzstādīšana.
8.	z/s Jaunmestrēni	Dabas parks „Gaiziņkalns”	Pļavu biotopu kopšana - pļaušana ar rokām un siena izvākšana, krūmu izciršana 14.26 ha platībā.
9.	SIA „ABI-2”	Dabas parks „Gaiziņkalns”	Pļavu biotopu kopšana - pļaušana ar rokām /mašīnu un siena /zāles izvākšana, krūmu izciršana 13.7 ha platībā.
10.	z/s „Birzes”	Dabas parks „Gaiziņkalns”	Pļavu biotopu kopšana - pļaušana ar rokām un siena izvākšana, krūmu izciršana 14.85 ha platībā.
11.	Aglonas pagasta padome	Dabas liegums „Cirīšu ezers”	Dabas takas (1 km) labiekārtošana – nožogojuma izveidošana (0,1 km), takas sakopšana. 9 norādes zīmju izgatavošana un uzstādīšana.
12.	Madlienas pagasta padome	Dabas liegums „Vērenes gobu un vīksnu audze”	Pļavu biotopu kopšana - pļaušana, koku izciršana 4.2 ha platībā.
13.	z/s „Kalniņi”	Jumstiņu gladiolas biotops	Pļavu biotopu kopšana - pļaušana, koku izciršana 2.5 ha platībā.
14.	Pāles pagasta padome	Dabas liegums „Niedrāju - Pilkas purvs”	Mācību - izziņas takas (0.8 km) atjaunošana un labiekārtošana, stāvvietas izveidošana, 11 informācijas stendu, 3 informācijas zīmju izgatavošana un uzstādīšana.
15.	Teiču dabas rezervāts/ A. Kjazjas IU Laine-K	Dabas liegums „Pelečāres purvs”	5 informācijas stendu un 6 dabas objekta norāžu izgatavošana un uzstādīšana.
16.	Mazsalacas pilsētas dome	Dabas parks „Salacas ieleja”	Skaņākalna parka mācību un atpūtas takas (5.2 km) labiekārtošana - informācijas stendu izgatavošana un

			uzstādīšana; norādes zīmju un atsevišķo objektu informatīvo plāksņu izgatavošana, atkritumu urnu uzstādīšana, tiltiņu remonts, atpūtas vietas iekārtošana.
17.	SO „Talsu pauguraines dabas parka atbalsts”	Dabas parks „Talsu paugurainie”	Krovalka botānikas takas pilnveidošana un tās izziņas vērtības palielināšana - jauno (52 gab.) apzīmēto augu nosaukumu plāksnīšu izgatavošana, veco uzrakstu (50 gab.) atjaunošana, Koka baļķu galda izgatavošana, mizu mulča iegāde laukuma izveidei. Ugunsкура vietas izveide ar laukakmeņu bruģa segumu, nojumes un tualetes izveidošana. Inventāra (darba planšetes, lupas, burkas, trauki drogām, augu lego u.c.) iegāde.
18.	Nīcas pagasta padome	Dabas parks „Bernāti”	Pūsēnkalna dabas takas (1.2 km) labiekārtošana - 7 norāžu zīmju ar piktogrammām izgatavošana, 3 atkritumu urnu uzstādīšana, 32 esošo trepju pakāpienu nomaiņa, 64 m kāpņu izgatavošana.

3.3.2. Projektu pieteikumi

Gada beigās, sadarbībā ar **ĪADT administrācijām**, Dabas aizsardzības pārvalde sagatavoja kopīgus projektus iesniegšanai LVAF par pasākumiem un svinamajām dienām īpaši aizsargājamās dabas teritorijās 2004. gadā, par aizsargājamo teritoriju avīzēm, kā arī par vienota stila infrastruktūru un informācijas materiāliem visās ĪADT Latvijā.

Dabas aizsardzības pārvalde, kā sadarbības partnere *Life Nature* finansējuma saņemšanai, ir iesaistījies vairākos projektos:

1. *Management of fire-bellied toads of the Baltic region;*
2. *Implementation of mire habitat management plan in Latvia;*
3. *Management of Latvian floodplains for EU priorities species.*

Šo projektu realizācijas gadījumā, 1Eiro, kuru ieguldīs Pārvalde, piesaistīs vismaz 3 Eiro no ES finansu līdzekļiem. Ja šie projekti tiks apstiprināti EK, tad tuvākajos trīs gados Pārvaldes darbības, kas saistītas ar dabas aizsardzības plānu, biotopu atjaunošanu un apsaimniekošanu, infrastruktūras veidošanu, kā arī informācijas materiālu izdošanu, u.c. būs galvenokārt *Life Nature* projektu teritorijās.

3.4. Dabas aizsardzības pārvaldē izsniegtās atļaujas

3.4.1. CITES

2003. gadā Dabas aizsardzības pārvalde izdevusi 63 atļaujas un 7 atteikuma vēstules Vašingtonas konvencijā minēto dzīvnieku importam, eksportam, reeksportam un ievēšanai no jūras.

Izdodot ierobežoti izmantojamo, nemedājamo sugu atļaujas, atļauja Nr. 6/2003 tika izsniegta vīngliemežu ievākšanai (*Helix pomatia*), pirms tam izsludinot konkursu. Tā rezultātā 2003. gadā tika atļauts ievākt 200 t vīngliemežu, ko realizēja SIA „*Pomatia*”.

Veicot CITES uzraudzības institūcijas funkciju, Dabas aizsardzības pārvaldei ir svarīga gan starptautiskā sadarbība, gan arī informācijas apmaiņa un sadarbība ar citām CITES izpildinstitūcijām Latvijā, kā Sanitāro robežinspekciju, Rīgas muitas lietu kontroles daļu, Galveno muitas pārvaldi, VVI, u.c.

3.4.2. Zvejniecības likuma ieviešana

2003. gadā, sākot no 25. jūlija, spēkā stājās „Zvejniecības likuma grozījumi”, kas noteica Dabas aizsardzības pārvaldi kā atbildīgo institūciju, kas izsniedz licences zivju zvejai zinātniskās pētniecības un sevišķos nolūkos, kā arī zvejas reģistrācijas žurnālus. Pamatojoties uz šo likumu, pārskata gadā ir izsniegtas:

- 14 atļaujas lašu dzimtas vaislinieku zvejai;
- 8 atļaujas lašu terminālai zvejai;
- 15 iekšējo ūdeņu zvejas žurnāli (sadarbībā ar ZM, ZM Zivsaimniecības pārvaldi, Jūras vides pārvaldi un VVI).

3.5. Ieguldījums valsts stratēģiju, programmu izstrādāšanā

Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieku profesionālā pieredze tika izmantota piedaloties Latvijas Bioloģiskās daudzveidības nacionālās programmas un rīcības plāna aktualizācijā un ieviešanā.

BDNP projekta ietvaros tika izstrādāts „Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas plāns *Natura 2000* prasību ieviešana Latvijā”, kā arī „Ziņojums par apsaimniekošanas un monitoringa prasībām *Natura 2000* teritorijās Latvijā”, kuru izstrāde notika ciešā sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

Dabas aizsardzības pārvaldes potenciāls tika izmantots arī piedaloties ANO Attīstības programmas (UNDP) un Pasaules Vides fonda (GEF) projekta „Latvijas kapacitātes pašnovērtējums bioloģiskās daudzveidības, klimata pārmaiņu un augsnes degradācijas jomās” darba semināros.

4. Sabiedrisko attiecību veidošana un saikne ar sabiedrību

Informācija par galvenajām pārvaldes aktivitātēm tika sniegta izmantojot masu medijus – gan sūtot preses relīzes, gan arī sagatavojot informāciju par iknedēļas notikumiem Vides Ministrijas Ārējo sakaru nodaļai, kas to nosūtīja tālāk medijiem.

2003. gada janvārī tika izveidota Pārvaldes mājas lapa Internetā www.dap.gov.lv, savukārt gada beigās tika uzsākta Dabas aizsardzības pārvaldes un projekta „Bioloģiskās daudzveidības nacionālās programmas ieviešana” (www.dal.lv) mājas lapu apvienošana.

Lai popularizētu dabas aizsardzību un varbūt pat lauztu dažus mītus par to, kas ir skaista daba, Pārvalde izdeva plakātu sēriju „Latvijas dabas vērtības”, kuri tika izplatīti gan sadarbības partneriem, gan Latvijas skolām. Šajā sērijā pagaidām ir iznākuši plakāti „Meži”, „Purvi”, „Mazās upes”.

Lai veicinātu izpratni par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, dabai draudzīgu saimniekošanu, Pārvalde atkārtoti izdeva Latvijas dabas fonda sagatavoto Biotopu rokasgrāmatu un bukletu „Dabas daudzveidības saglabāšana lauku ainavā”. Tika finansiāli atbalstīta G. Leiburga sagatavotā rokasgrāmata „Jelgavas dižkoki”.

2003. gadā Dabas aizsardzības pārvalde piedalījās vairākos dabas aizsardzībai veltītos pasākumos. Viens no tiem bija projekta „Bioloģiskās daudzveidības nacionālās programmas ieviešana” rīkotā informatīvā kampaņa „Iesaki teritoriju!”. Pārvalde finansēja kampaņas reklāmas plakātu izdošanu. Kampaņas uzdevums bija informēt sabiedrību par *Natura 2000* vietām Latvijā. Kampaņas rezultātā tika ieteiktas apmēram 50 teritorijas, no kurām, pēc izvērtēšanas, vairākas kļuva par potenciālajām *Natura 2000* teritorijām.

Zemkopības ministrijas rīkotā pasākuma „Meža dienas 2003” ietvaros Pārvalde piedalījās „Meža dienu” noslēguma pasākumā 2003. gada 12. aprīlī Doma laukumā ar stendu par kampaņu „Iesaki teritoriju” un informācijas materiāliem par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

4.1. Sadarbība ar pašvaldībām

Viena no galvenajām Dabas aizsardzības pārvaldes mērķgrupām 2003. gadā bija pašvaldības, kā arī zemes īpašnieki un lietotāji, kuru teritorijā atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT).

Gada sākumā visām pašvaldībām, kurās atrodas ĪADT pa pastu tika izsūtīti kalendāri un bukleti kopā ar informatīvu vēstuli par Pārvaldi un aicinājumu sadarboties ĪADT apsaimniekošanā. Kopumā no 270 pašvaldībām, kuru teritorijās ir ĪADT, atbildēja 27 pašvaldības, kuras izteica vēlmi sadarboties, uzrādīja, kur ir problēmas, kāda veida palīdzību vēlas saņemt. Šo pašvaldību pārstāvji tika uzaicināti uz Pārvaldes organizētajiem semināriem par Dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu 2003. gada jūnijā.

Pašvaldības un zemes īpašnieki teritorijās, kurās tiek izstrādāti dabas aizsardzības plāni tika iesaistīti plānu izstrādes procesā saskaņā ar VIDM rīkojumu Nr. 120 "Par ieteikumiem dabas aizsardzības

plānu izstrādāšanai". Visās informatīvajās sanāksmēs, uzraudzības grupās un sabiedriskajās apspriedēs tika izplatīti Pārvaldes informācijas materiāli.

Īpaši liels darbs tika ieguldīts, lai Vides ministrijas uzdevumā sniegtu informāciju pašvaldībām un zemes īpašniekiem par jaunajām teritorijām, kuras eksperti bija ieteikuši izveidot, lai taptu potenciālo *Natura 2000* vietu tīkls Latvijā. Pēc piedalīšanās astoņos reģionālajos VIDM rīkotajos semināros, Pārvalde organizēja apmēram 70 sanāksmes pašvaldībās, kurās bija plānots izveidot jaunas aizsargājamās teritorijas.

Sanāksmēs dalībnieki tika informēti par ĪADT dibināšanas procesu, tā saistību ar *Natura 2000*, ierobežojumiem un ieguvumiem. Tika sniegtas atbildes uz dalībnieku jautājumiem, uzklauti un protokolēti ieteikumi, apspriestas teritoriju robežas un aizsardzības režīms. Pašvaldības un zemes īpašnieki tika informēti par jaunās ĪADT izveidošanu, pirms noteikumi par to ir stājušies spēkā, un varēja izteikt savu viedokli, iesniegt priekšlikumus, ieviest robežu labojumus. Tas radīja pozitīvāku attieksmi pret aizsargājamo dabas teritoriju veidošanas procesu un, pēc normatīvo aktu stāšanās spēkā, iespējams, būs mazāk konfliktsituāciju. Komunikāciju apgrūtināja tas, ka nebija pieņemts likums par kārtību, kādā zemju īpašniekiem tiek kompensēti saimnieciskās darbības ierobežojumi ĪADT.

Pārvalde sagatavoja rakstu par *Natura 2000* „Vai Latvijas daba tiks aizsargāta pēc iestāšanās Eiropas Savienībā?”, kas tika publicēts dažādos centrālajos un reģionālajos laikrakstos.

Daudzām pašvaldībām, sabiedriskajām un valsts organizācijām, kā arī privātpersonām, Pārvaldes speciālisti sniedza konsultācijas, gan telefoniski, gan arī tiekoties klātienē, par ĪADT apsaimniekošanu, finansējuma iegūšanas iespējām, dabas aizsardzības plāniem, *Natura 2000* un citiem dabas aizsardzības jautājumiem.

4.2. Sadarbība ar valsts institūcijām un sabiedriskajām organizācijām

Dabas aizsardzības pārvaldes darba pamatā ir cieša sadarbība ar dabas aizsardzībā iesaistītajām valsts un nevalstiskajām organizācijām, gan veidojot un realizējot kopīgus projektus, gan piedaloties darba grupās, gan organizējot izglītojošus seminārus, gan piedaloties dažādos pasākumos un semināros, gan iesaistoties Konsultatīvo padomju darbā, u.c. Nozīmīgākie sadarbības partneri 2003. gadā bija VIDM pakļautībā esošās iestādes (RVP, LVA, VVI, ĪADT administrācijas, Latvijas dabas muzejs), Latvijas – Dānijas kopprojekts „Bioloģiskās daudzveidības nacionālās programmas ieviešana”, Valsts meža dienests, LDF, LOB, Gaiziņkalna dabas parka sabiedriskā padome, Daugavpils Universitāte, Daugavpils Universitātes Limnoloģijas institūts, VID Galvenā muitas pārvalde.

Dabas aizsardzības pārvalde, kopā ar VIDM Dabas aizsardzības departamentu, piedalījās arī projekta Bioloģiskās daudzveidības nacionālās programmas ieviešana izdotās avīzes „Dabas daudzveidība” veidošanā. Avīze pārsvarā tika izplatīta Vides ministrijas un Zemkopības ministrijas struktūrām, kā arī tām NVO, kas ir saistītas ar dabas aizsardzību.

Sabiedrības informēšanas jomā īpaši jāpiemin sadarbība ar Reģionālajām vides pārvaldēm, kā arī ar Valsts Meža dienestu un atsevišķām pašvaldībām, organizējot sanāksmes pašvaldībās par potenciālajām *Natura 2000* teritorijām.

Pārvaldei ir izveidojusies cieša sadarbība ar Latvijas Ornitoloģijas biedrību, veidojot informatīvu materiālu par Ramsāres konvenciju Latvijā „Mitrāju vērtības un funkcijas” un izdodot to atkārtoti, lielākā metienā. Regulāri notiek apmaiņa ar informatīvajiem materiāliem.

Turpinot 2002. gada tradīciju, Pārvalde arī 2003. gada beigās izdeva savu kalendāru, kas Ziemassvētkos tika izplatīts visiem sadarbības partneriem.

4.3. Sabiedrības informēšana par *CITES*

2003. gadā tika uzsākta un veiksmīgi turpinājās sabiedrības informēšanas kampaņa Rīgas rajona skolās ar ceļojošo *CITES* izstādi un izdales materiāliem, bez tam skolās tika nolasītas divas lekcijas par *CITES* konvenciju un apdraudētajām sugām.

Pārvaldes darbinieki aktīvi iesaistījās muitas darbinieku apmācībā par Vašingtonas konvencijas prasībām, sniedzot izsmeltošas lekcijas VID Vidzemes reģionālo iestāžu Alūksnes, Gulbenes, Balvu nodaļu muitas virsuzraugiem un muitas ekspertiem.

2003. gada decembrī tika sagatavots un izdots buklets „Suvenīrs? Vai tu zini, kas ir tavā somā?”. Buklets latviešu un krievu valodā informē par Vašingtonas konvenciju jeb *CITES*, kuras dalībvalsts kopš 1997. gada ir arī Latvija. Tiek uzsvērts, ka *CITES* sarakstā ir iekļautas visas pērtiķu, kaktusu un orhideju, gandrīz visas bruņurupuču, daudzas čūsku un gliemežu sugas, par kurām būtu jāpadomā ikvienam ceļotājam, kurš vēlas iegādāties eksotiskus suvenīrus vai dzīvniekus.

5. Finansējums un tā izlietojums 2003. gadā

Dabas aizsardzības pārvaldes budžeta līdzekļu izlietojums 2003. gadā ir apkopots trīs tabulās (skatīt 5.1., 5.2. un 5.3. tabulas).

5.1.tabula

Aktīvi un pasīvi (kopsavilkuma bilance latos)

Nr. p.k.		Gada sākumā	Gada beigās
1.	Aktīvi	50 195	30 645
1.1.	Ilgtermiņa ieguldījumi	14 727	24 453
1.2.	Apgrozāmie līdzekļi	35 468	6 192
2.	Pasīvi:	50 195	30 645
2.1.	Pašu kapitāls	49 087	29 998
2.2.	Kreditori	1 108	647

5.2. tabula

Valsts pamatbudžeta līdzekļu izlietojums (latos)

Nr. p.k.		Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā)	156 000	176 345	176 345
1.1	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	156 000	176 345	176 345
2.	Izdevumi (kopā):	133 653	176 345	176 311
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	118 653	171 345	171 311
2.1.1.	atalgojumi	16 413	52 760	52 734
2.1.2.	komandējumi		9 391	9 391
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas			
2.1.4.	pārējie uzturēšanas izdevumi	102 240	109 186	109 178
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	15 000	5 000	5 000
3.	Nodarbinātība			
3.1	Faktiskais nodarbināto skaits	12	-	15
3.2.	Vidējā darba alga	183	-	260

5.3. tabula

Valsts speciālā budžeta līdzekļu izlietojums (latos)

Nr. p.k.		Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā)	-	6 072	6 072
1.1	Īpašiem mērķiem iezīmēti ieņēmumi		6 072	6 072
2.	Izdevumi (kopā):	-	6 072	6 072
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):		3 892	3 892
2.1.1.	atalgojumi			
2.1.2.	komandējumi			
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas		3 892	3 892
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem		2 180	2 180
3.	Nodarbinātība			
3.1	Faktiskais nodarbināto skaits		-	-
3.2.	Vidējā darba alga		-	-

Kopumā Dabas aizsardzības pārvalde 2003. gadā sekmīgi ir realizējusi tai uzticētos uzdevumus un izpildījusi savas finansiālās saistības un prasības.

6. Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieku profesionālo kvalifikāciju raksturo izglītības līmenis – 14 darbiniekiem ir augstākā izglītība, no tiem – 10 ir maģistra grāds; bet viens darbinieks 2003. g. studēja bakalaura programmu.

Pārskata gada beigās Dabas aizsardzības pārvaldē bija 15 nodarbinātie, no kuriem 4 uzsāka strādāt no jauna. Tāpēc liela vērība tika pievērsta izglītošanas jautājumiem, lai darbinieki sekmīgi varētu darboties jaunu uzdevumu veikšanā, tādu kā dabas aizsardzības plānu izstrādāšana, procesa uzraudzība, likumdošanas pārzināšana un citi jautājumi, kas saistīti ar valsts pārvaldes darbību. Tika apgūts intensīvais kurss „Grāmatvedības un finanšu pamati vadītājiem”, savukārt Valsts administrācijas skolā kursi par „Administratīvo procesu iestādē”, „Valsts pārvaldes iekārtas likumu” un „ES reģionālo politiku un pirms strukturāliem instrumentiem”.

Specifiskas profesionālās zināšanas tika padziļinātas, apgūstot datoru tehnoloģijas un jaunas programmatūras: Microsoft kursā „*Microsoft Windows 2000 Professional & Server*” (1 darbinieks) un *Envirotech* vadītajā kursā „*Introduction to ArcGIS version 8.2*” (1 darbiniece).

Prezentācijas, ietekmēšanas iemaņu, sabiedrisko apspriežu vadīšanas iemaņu treniņi visiem Pārvaldes darbiniekiem notika jūnijā Bulduros, bet oktobrī BVF piedāvātais „Apmācību kurss par sabiedrisko apspriešanu rīkošanu”, Pārvaldes darbiniekiem (5 cilvēkiem) palīdzēja attīstīt iemaņas darbam ar auditoriju.

Novembrī *Spring Valley* vadībā Pārvalde iesaistījās komandas struktūras optimizācijas un plānošanas seminārā, kas palīdzēja līdzsvarot pienākumu sadali un uzdevumu veikšanu iestādē.

Attēls 6.1. *Komandas attīstības treniņš – situācijas analīze*

6.1. BDNP projekta organizētās izglītojošās programmas un semināri

Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieku apmācības un kvalifikācijas celšanā ievērojamu ieguldījumu devis Dānijas valdības atbalstītais projekts „Bioloģiskās daudzveidības Nacionālās programmas ieviešana: Institūciju attīstība un kvalifikācijas celšana Latvijā”, kur apmācību programmas tika veidotas, balstoties uz Dabas aizsardzības pārvaldē strādājošo darbinieku vajadzībām, lai, ņemot vērā Dānijas un Latvijas ekspertu pieredzi vides, dabas aizsardzības jomā un projektu vadības jomā, varētu pilnvērtīgāk organizēt iestādes darbu.

Informācijas jautājumiem, sakarā ar iestāšanos ES, tika veltīts seminārs Rīgā „*Information management and European requirements on exchange of information*” (14.03.2003.), kurā piedalījās 2 darbinieki.

Seminārā „*Project management*” (11.-12.04.2003., Siguldā) par projektu izstrādāšanu, vadīšanu, ieviešanu, kā arī iespējamiem finansu avotiem (apmācības bija iesāktas jau 2002.g.) piedalījās 6 Pārvaldes darbinieki.

Seminārs „*Environmental Law and Administration*” (25.03.2003., Rīgā), iepazīstināja ar Dānijas un Latvijas vides likumdošanu, kur lielāko interesi izraisīja tieši Latvijas likumdošanas aktu analīze un praktiski piemēri (piedalījās 8 darbinieki).

Seminārs „Saskarsmes uzlabošana darbā nepieciešamajā komunikācijā” (17.04.2003.) pievērsa uzmanību jautājumiem - kā sadarboties ar medijiem, pašvaldību pārstāvjiem, zemju īpašniekiem un kā nodibināt, un uzturēt labu kontaktu problemātiskās situācijās, ko apmeklēja 10 Pārvaldes darbinieki.

Aprīli un maijā – 9 Pārvaldes darbinieki apguva ievadu komunikācijā ar masu medijiem, kas bija intensīvs interaktīvs kurss, ko vadīja žurnāliste Signe Reinholde.

BDNP projekts, sadarbībā ar BVF, organizēja semināru „*Habitats Directive Article 6 – a stronger instrument for nature protection than EIA/SEA*” (8.-9.05.2003., Siguldā), kas iepazīstināja ar Baltijas valstu un Zviedrijas, Dānijas un Somijas pieredzi, ieviešot Biotopu direktīvas (piedalījās 3 cilvēki no Pārvaldes).

Seminārā „*Biodiversity conservation: planning and information*” (10.-11.06.2003., Jūrmalā) tika pievērsta uzmanība gan dabas aizsardzības jautājumu, gan teritoriju attīstības plānu integrācijai Latvijā, pieskaroties arī šo problēmu risinājumiem Dānijā.

Vides, sevišķi dabas aizsardzības ekonomiskos aspektus, Dabas aizsardzības darbinieki (10 cilvēki) apguva seminārā „*Environmental Economics*” (21.11.2003., Rīgā), iepazīstoties ar dabas ekonomisko novērtējumu metodēm, kā arī ar iespējām, kā cilvēkus motivēt darboties dabai draudzīgā veidā.

6.2. Starptautiskā pieredzes apmaiņa

6.2.1. Dānijas piemērs

Ar daļēju Dānijas valdības finansiālu atbalstu 2003. gada 05. – 13. oktobrī 7 Pārvaldes darbinieki apmeklēja Dāniju (*Åbenro āmti*), lai iepazītos ar:

- *Natura 2000* teritoriju apsaimniekošanu;
- pļavu apsaimniekošanu un monitoringu;
- putniem piemēroto teritoriju apsaimniekošanu un monitoringu;
- par dabas aizsardzības sistēmas organizāciju Dānijā (pašvaldību loma).

Dabas aizsardzības pārvaldes pārstāvji iepazinās ar Åbenro pilsētas pašvaldības darbību dabas aizsardzības jomā (pieredzi *Natura 2000* vietu izveidošanā un apsaimniekošanā), apmeklēja *Bjergskov* aizsargājamo teritoriju, iepazinās ar *Skjern* upes atjaunošanas projektu, apmeklēja *Tipperne* dabas rezervātu un ar putniem piemērotu pļavu apsaimniekošanas pieredzi.

Pārvaldes darbinieki tikās ar *NERI (National Environmental Research Institute)* darbiniekiem un iepazinās ar institūta darbības virzieniem, apmeklēja *Mols Bjerge*, kas varētu izveidoties par pirmo Dānijas nacionālo parku (Dānijā nav neviena nacionālā parka). Praktisks un vērtīgs bija zinātniskās laboratorijas *Mols Laboratory* apmeklējums, iepazīstoties ar dažādām biotopu apsaimniekošanas koncepcijām un pļavu apsaimniekošanas stratēģiju, kuru izstrādā un praksē pārbauda darbinieki.

Attēls 6.2. *Galloway šķirnes govīs – ideālas pļavu apsaimniekotājas (izturīgas, neliela auguma, perspektīvas bioloģiskai lauksaimniecībai).*

Pieredzes apmaiņā gūtie secinājumi:

1. Pļavu biotopu saglabāšanu Dānijā galvenokārt nodrošina ar noganīšanu. Ainavu institūts nodarbojas ar piemērotāko ainavu izkopšanas paņēmieni izstrādi. *Mols Bjerger* aizsargājamā dabas teritorijā izmanto Skotijas *Galloway* šķirnes liellopus. Pētījumu gaitā secināts, ka pļavu noganīšana veicama regulāri, jo īslaicīga noganīšana veicina krūmu ienākšanu pļavā.
2. Valsts Mežu un Dabas aģentūra nodarbojas ar valsts mežu apsaimniekošanu, tiek slēgti līgumi ar privātajiem zemju īpašniekiem par ganāmpulku, kas nogana valsts zemes (ganāmpulks tiek nomāts). Aģentūra veic arī prioritāro biotopu – parkveida pļavu apsaimniekošanu, iznomājot teritorijas no lauksaimniekiem, un par to saņemot samaksu (jo lauksaimnieki saņem ES subsīdijas). Aģentūra nodarbojas arī ar informatīvo materiālu (bukletu, stendu, zīmju u.c.) izveidi un uzturēšanu.
3. *Tipperne* dabas rezervātā pļavas, kuras piemērotas putnu ligzdošanai, tiek pļautas jūlija vidū, savukārt pēc tam noganītas, vidēji 2 – 3 govīs/ha (ganāmpulks tiek nomāts). Visas aktivitātes tiek saskaņotas ar ornitologiem, kuri veic monitoringu un nosaka apsaimniekošanas slodzes.
4. NERI institūta pamatfunkcijas ir pētniecība, monitoringi un konsultēšana. Institūts strādā pie sugu un biotopu labvēlīgā aizsardzības statusa noteikšanas. Monitoringi Dānijā ir noteikti visiem prioritāriem biotopiem (izņemot mežus). Atrasta korelācija, ka Dānijas Sarkanās grāmatas sugas ir izmantojamas kā indikatori sugu un biotopu labvēlīgā aizsardzības statusa noteikšanai.

5. Atsevišķu sugu aizsardzībai var izvēlēties alternatīvas metodes, piemēram, tā vietā, lai abiniekiem būvētu ceļu pārejas, tuneļus, reizēm ekonomiski izdevīgāk ir izveidot jaunus piemērotus biotopus (piemēram, tritoniem, vardēm izrokot dīķus).

Attēls 6.3. *Skjern upes atjaunošanas projekts, informācijas infrastruktūra.*

6.2.2. Dalība ES institūciju organizētajos semināros *CITES* (Vašingtonas) konvencijas uzraudzība

Pārvaldes darbinieki (atbildīgie par *CITES*) piedalījās 1 nedēļas apmācību seminārā Slovākijā „Implementation of the Convention of International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (*CITES*) and the Related EU Legislation”, kur bija aicināti dažādu pasaules valstu pārstāvji. Praktiskās apmācībās (Slovākijas muižā) tika iegūta pieredze par pielikumos iekļauto sugu īpatņu importu un eksportu, par dzīvnieku kontrabandas atklāšanas paņēmieniem, par *CITES* atļauju izdošanu un apzīmogošanu uz robežas. Slovākijas policijas mācību bāzē tika skatīti *CITES* pielikumos iekļauto sugu iekšzemes kontroles, reģistrācijas un tirdzniecības jautājumi. Tika gūti kontakti ar citu valstu *CITES* uzraudzības institūciju pārstāvjiem.

17.-24.05.2003. – Vācijā tika organizēts seminārs par Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem Vašingtonas 1973.g. konvencijas „Par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas augu un dzīvnieku sugām” nosacījumu īstenošanā, iepazīstoties ar vairāku attiecīgo ES Regulu nosacījumiem un to piemērošanas kārtību. Latvijas pārstāvji sniedza prezentāciju par Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, kas nodrošina Vašingtonas konvencijas prasības.

Arī 09.06. un 06.11.2003. dalība Briselē ES valstu un kandidātvalstu kārtējā „26th meeting of the Committee on Trade in Wild Fauna and Flora (CITES)”, deva dziļāku izpratni par CITES nosacījumu īstenošanu ES. Semināros tika padziļinātas zināšanas par ES un citu valstu CITES īpatņu iekšējās aprites sistēmu, nosacījumiem to importam, eksportam, reeksportam un ieviešanai no jūras. Ikvienā darba seminārā tika veidoti kontakti ar citu valstu CITES uzraudzības institūciju, muitas, policijas, u.c. organizāciju pārstāvjiem, kā arī apzināta citu valstu pieredze sabiedrības informēšanas u.c. jomās, kas saistītas ar CITES nosacījumu ieviešanu dzīvē.

Divās sanāksmēs (17.-19.09.2003.) Briselē: „8th Meeting of EU Enforcement Group on Trade in Wildlife” un „27th Meeting of the Committee on Trade in Wild Fauna and Flora” izskatītas iespējas uzlabot apdraudēto dzīvnieku iekšzemes un starptautiskās tirdzniecības kontroli, atbildīgo institūciju darbības uzlabošanu un nepieciešamās izmaiņas ES likumdošanas normatīvajos aktos.

6.2.3. Dalība starptautiskos semināros

J. Bāra un **R. Auziņš** piedalījās seminārā „Management of Forest Areas with regard to EU Nature Conservation Requirements”, kas notika Igaunijā (2003.g. oktobrī), Baltijas valstu mežu apsaimniekotājiem un dabas aizsardzības speciālistiem. Galvenās atziņas:

1. Izveidojot *Natura 2000* teritorijas mežu zemēs, ir jābalstās uz zinātniekiem kritērijiem; ievērojot reto dzīvnieku un augu sugas, kā arī biotopu izplatību valstī un plašākā ģeogrāfiskā reģionā. Jāveido funkcionāli aizsargājamo teritoriju tīkli, kas spēj nodrošināt reālu sugu aizsardzību.
2. Liela nozīme ir ekoloģiskajai plānošanai un plānošanas procesa saskaņošanai ar citiem plānošanas līmeņiem.
3. Atšķirīga ir dažādu valstu pieeja *Natura 2000* teritoriju veidošanā, piemēram, Zviedrija veido mazas teritorijas ļoti vērtīgu biotopu aizsardzībai, bet Baltijas valstis aizsargā lielākas platības, ar dažādu funkcionālo zonējumu.

Dz. Ailte piedalījās seminārā Igaunijā par ES Direktīvu ieviešanu, sevišķi *Natura 2000* un Biotopu direktīvas 6. panta kontekstā, kur tika secināts, ka ES valstis nav uzkrājušas bagātu pieredzi Sugu un biotopu direktīvas 6. panta ieviešanā. Katrā valstī šī panta interpretācija ir atšķirīga, piemērota katras valsts situācijai un tam, kā tiek nodrošināta *Natura 2000* vietu aizsardzība un īstenota IVN procedūra.

J. Reihmanis 2003. g.martā piedalījās BVF rīkotajā seminārā Lietuvā „Life Nature: Experiences and Future Plans of the Baltic States and EU Member States”, kurā tika iegūts kopskats par *Life* finansēto projektu problēmām (līdzfinansējuma piesaiste, sadalījums, attiecības ar vietējo sabiedrību un dabas apsaimniekošana). Tika iegūti jauni kontakti Baltijas un Ziemeļvalstīs un apzināta citu valstu pieredze.

J. Bāra piedalījās seminārā Vācijā „Expert meeting in preparation of the ninth meeting of SBSTTA (Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice)”, ko organizēja Vācijas dabas

aizsardzības federālā aģentūra un galvenie diskusiju temati ietvēra jautājumus par ekosistēmu pieeju, aizsargājamām teritorijām, ilgtspējīgu attīstību, monitoringu un indikatoriem, u.c.

V. Caune, J. Bāra un R. Auziņš piedalījās pieredzes apmaiņas braucienā uz Briseli, lai iepazītos ar Latvijas pārstāvniecību ES, Eiropas Savienības dabas aizsardzības institūcijām un Eiropas Parlamentu. Kolēģi tikās ar Latvijas atašeju Uģi Zandera k-gu, kurš iepazīstināja ar pārstāvniecības darbu, likumdošanas aktu pieņemšanas procesu ES, izmaiņām, kas gaidāmas Latvijai iestājoties ES. ES ģenerāldirektorātā B2, tiekoties ar *Anja Finne* un *Nickola Hanely* tika pārrunātas *Natura 2000* tīkla veidošanas process, ar to saistītās problēmas, kā arī teritoriju apsaimniekošanas un monitoringa turpinājuma vajadzības. Brauciens sniedza labu ieskatu ES pārvaldē un dabas aizsardzības institūciju darbā (Life programmas birojā, Eiropas Vides aģentūrā Kopenhāgenā, u.c.).

J. Bārai bija iespēja piedalīties konferencē „*8 th International Living Lake Conference – Climate Change and governance*” Norvičā (Lielbritānijā), ko organizēja *Broads Authority* un *BCTV* (Lielbritānija), un *Global Nature Fund* (Vācija).

Pirms konferences dalībniekiem notika seminārs „*Planning and implementation of wetlands management*” Norfolkā, kura laikā bija iespēja iepazīties ar dabai draudzīga tūrisma aktivitātēm (putnu vērošanu, kuģi ar saules baterijām, kanoe laivas, senlaicīgas buru laivas, u.c.), mitrzemju restaurāciju, ūdens attīrīšanas projektu (attīra ezeru, izmantojot dafnijas). Viena no semināra atziņām ir tāda, ka ārkārtīgi būtiski ir veidot sadarbību gan starp dažādu valstu partneriem, gan ar vietējiem iedzīvotājiem un sabiedriskajām organizācijām. Nepieciešama ir vietējo organizāciju iniciatīva, jo no augšas uzspiesti pasākumi bieži ir neveiksmīgi.

Ē. Kļaviņa piedalījās seminārā “**Sugu un biotopu labvēlīgais aizsardzības statuss**” Austrijā (Tajatalas nacionālajā parkā), ko organizēja Austrijas lauksaimniecības, mežu, vides un ūdens pārvaldības federālā ministrija un Austrijas federālā vides aģentūra (piedalījās pārstāvji no 18 ES dalības un kandidātvalstu valsts un zinātniskajām institūcijām, kā arī ES Komisijas delegāti - kopumā 68 dalībnieki). Seminārs deva ieskatu par ES dalības un kandidātvalstu līmeni ES Sugu un Biotopu direktīvu ieviešanā, par sugu labvēlīgā aizsardzības statusa (LAS) noteikšanu, par monitoringa veikšanu, lai sagatavotu otro ziņojumu 2006. gadā (arī Latvijai būs jāsniedz šāds ziņojums EK).

ES Komisijas pārstāve *Angelika Rubina* informēja, ka tiek strādāts pie metodikas, kā veikt monitoringu un sagatavot ziņojumu par sugu un biotopu LAS *Natura 2000*, kā arī ārpus tām esošajās teritorijās. Pie šī jautājuma strādā *Habitat & Ornithology* komitejas zinātniskā grupa un ir izveidota interneta diskusiju lapa “*CIRCA*”.

Seminārā Dānijas NERI institūta zinātnieki dalījās pieredzē par monitoringa programmas attīstību valstī, kur tiek ņemts vērā un ir jau noteikts sugu un biotopu labvēlīgais aizsardzības statuss. Monitoringa programma integrē gan Putnu, gan Biotopu, gan arī Ūdens direktīvas prasības vienotā monitoringa programmā (NOVANA). Monitorings tiek veikts divos līmeņos – intensīvais (detāli zinātniski pētījumi monitoringa vietās, prioritārajos biotopos) un ekstensīvais – ik pēc pāris gadiem noteiktos parauglaukumos, novērojot atsevišķus indikatorus.

Savukārt Zviedrijā 2001.-2003.g. tika izstrādātas vadlīnijas un metodika, bet 2004.g. uzsāks sugu un biotopu labvēlīgā aizsardzības statusa monitoringu. Tiek piedāvāts divu veidu monitorings, atkarībā no biotopa apsaimniekošanas pakāpes:

- 1) minimālās ietekmes gadījumā – reti novērojumi un agrās brīdināšanas sistēma;
- 2) regulāras apsaimniekošanas vai biotopa atjaunošanas gadījumā – intensīvs monitorings.

Latvijā neatliekams uzdevums būtu sākt darbu pie sugu un biotopu labvēlīgā aizsardzības statusa noteikšanas, lai varētu izvēlēties pareizus indikatorus un uzsākt vismaz prioritāro biotopu un sugu monitoringu (veicot esošā nacionālā monitoringa analīzi – vai tas nodrošina Direktīvu prasības).

R. Auziņš, kā vienīgais Latvijas pārstāvis, piedalījās piektajā Pasaules parku kongresā (forums notiek reizi 10 gados) Dienvidāfrikas Republikā, Durbanā (6.-23.09.2003.), ko organizēja IUCN. Kongresā piedalījās vairāk kā 3000 dalībnieki no 170 valstīm. Tika uzsvērts, ka šobrīd aizsargājamās teritorijas aizņem 11,5 % no zemes virsmas un ir sasniegts 1987. gadā *UN Commission on Sustainable Development* (zināms arī kā *Brundtland Report*) noteiktais 10 % līmenis.

Kongresa nosaukuma „*Benefits Beyond Boundaries*” dziļākā doma bija nojaukt robežas starp aizsargājamām teritorijām un vietējām sabiedrībām, jeb kā aizsargājamām teritorijām izdzīvot integrācijas procesā starp tādām prioritātēm kā vietējā sabiedrība un bizness.

Darbs bija sadalīts septiņās galvenajās tēmās: ainava un jūras ainava; atbalsta palielināšana aizsargājamām teritorijām; aizsargājamo teritoriju pārvaldīšana; kapacitātes attīstība aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanā; apsaimniekošanas efektivitātes novērtēšana; drošas finanšu nākotnes veidošana; efektīvas aizsargājamās teritorijas sistēmas veidošana, kā arī katrai tēmai vidēji bija 5 apakštēmas.

Kongresa laikā tika nolemts, ka turpmāk vēl lielāks uzsvars jāliek uz: vietējo cilšu tiesību ievērošanu; pārrobežu aizsargājamām teritorijām; Biosfēras rezervātiem; nepieciešamību palielināt jūras aizsargājamās teritorijas (šobrīd tiek aizsargāts mazāk kā 1%); starptautisko sadarbību; aizsargājamo teritoriju kvalitatīvāka aizsardzības režīma nodrošināšanu un aizsargājamo teritoriju sistēmas attīstību nākotnē.

Balstoties uz kongresā diskutēto, noslēgumā tika sagatavoti vairāki dokumenti: Vēstījums Bioloģiskās daudzveidības konvencijai; Pasaules Parku kongresa rekomendācijas; Pasaules Parku kongresa Durbanā darbības plāns, u.c. Ar šiem un citiem kongresa materiāliem var iepazīties www.iucn.org/themes/wcpa/wpc2003.

Dalība šāda līmeņa pasākumā bija unikāla iespēja satikt pasaules vadošos aizsargājamo teritoriju ekspertus, apmainīties ar informāciju un gūt pieredzi.

7. Prognozes un plāni 2004. gadam

Paredzams, ka Latvijai iestājoties Eiropas Savienībā, un iekļaujoties Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju *Natura 2000* tīklā, 2004. gadā strauji pieaugs īpaši aizsargājamo dabas teritoriju skaits un vajadzība izstrādāt gan dabas aizsardzības plānus, gan ieviest teritoriju apsaimniekošanas pasākumus, kas prasīs atbilstošus finanšu ieguldījumus.

Jāatzīmē, ka tajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurās apsaimniekošanas pasākumi ir jau uzsākti, ir jānodrošina procesa ilgtspējība 2004. gadā. Ir sagaidāms pieaugošs projektu apjoms finansējuma saņemšanai, iesaistot arī Pārvaldi, lai veiktu apsaimniekošanas aktivitātes ĪADT, gan arī dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai.

2003. gadā tika sagatavotas jauno īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kartogrāfiskās robežas digitālā veidā M 1:10 000, bet netika noteiktas „vecu ĪADT” robežu koordinātes, kas sarežģīs zemes īpašnieku pieprasījumus pēc ES strukturālo fondu maksājumiem, kas paredzēti Lauku attīstības programmā - agrovide.

Savukārt, pildot starptautiskās saistības *CITES* konvencijas ieviešanā, jau 2004. gadā ievērojami palielināsies Dabas aizsardzības pārvaldes komandējumu izdevumi uz ES galvaspilsētu, Briseli un, iespējams, arī izsniegto atļauju skaits, jo Latvijas robeža kļūst par ES ārējo robežu.

Lai paaugstinātu Dabas aizsardzības pārvaldes administratīvo kapacitāti un darbinieku profesionālo līmeni, 2004. gadā plānots turpināt apgūt Valsts administrācijas skolas piedāvātos kursus, piedalīties semināros, kas saistīti ar strādājošo darbības jomu Pārvaldē – izglītošanos par aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas pasākumu organizēšanu (par meža apsaimniekošanas jautājumiem, u.c.), dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu un uzraudzību, un apgūtu profesionālo kvalifikāciju jautājumos, kas vērsti uz ES likumdošanas prasības izpildi, sevišķi *CITES* konvencijas uzraudzības kontekstā.

Viens no galvenajiem Pārvaldes uzdevumiem 2004. gadā ir uzraudzīt dabas aizsardzības plānu kvalitatīvu izstrādi un veicināt sabiedrības iesaistīšanu šajā procesā, kā arī sadarboties ar visiem iespējamiem partneriem, lai nodrošinātu informācijas par *Natura 2000* tīkla izplatīšanu.

Administrācijas sistēmas uzlabošana plānota, veicot Pārvaldes strukturālas izmaiņas, izveidojot atsevišķu daļu, kas nodarbotos ar *CITES* konvencijas ieviešanu. Lai uzlabotu iestādes vadības sistēmu, tiks precizēti amata apraksti un pārskatīts Pārvaldes nolikums, jo 2 gadu darbības laikā Pārvalde ir saņēmusi daudz jaunu funkciju, kas nav ietvertas tās nolikumā.